

звучание, но обретает контекстуальное; белорусская позиция – холст сохраняет свою эстетическую автономию.

ЛИТЕРАТУРА

1. **Баразна, М.Р.** Мяжа стагоддзяў / М.Г. Баразна // Каталог выстаўкі «Ілюзія часу». – Мінск: Інстытут імя Гёте, 2004. – С. 10.
2. **Жук, В.** Белорусское искусствоведение и критика: между прошлым и будущим / В. Жук / Беларускаяе сучаснае мастацтвазнаўства і крытыка: праблемы адаптацыі да новых рэалій: матэрыялы навук.-творч. канф., Мінск, 15–16 красавіка 1998 г. – Мінск, 1998. – С. 83.
3. **Фрике, Х.** Ностальгия по маслу. Германское чудо / Х. Фрике // Deutschland. – 2005. – № 2. – С. 46.
4. **Tannet, Ch.** Von der Widerborgstigkeit der Malerei / Ch. Tannet // Neue deutsche Malerei / Remix. – Prestel Verlag. – München–Berlin–London–N. Y., 2007. – S. 23.
5. **Хофман, В.** Основы современного искусства. Введение в его символические формы / В. Хофман; пер. с нем. А. Белобратова, ред. И. Чечот и А. Лепорк. – СПб.: Академический Проект, 2004. – С. 463.
6. **Volker, H.** Was ist Kunst? Werkstattgesprach mit Beuys / H. Volker. – Stuttgart: Urachhaus, 1992. – S. 43.
7. **Hauser, A.** «Sociologie der Kunst» / A. Hauser. – 3. Aufl. – München: Beck, 1988–XVI, S. 748.
8. **Bader, G.** Deutsche Farbe. Amerikanische Augen. Eine globale Gegenwart / G. Bader // Neue deutsche Malerei. – München–Berlin–London–N. Y. Remix: Prestel Verlag, 2007. – S. 54.
9. **Карстенс, Л.** Загадки в раме / Л. Карстенс // Deutschland. – 2003. – № 4. – С. 54.

S U M M A R Y

The article is devoted to the analysis of figurative method in the Belarusian and German painting in the period from 1980^s to the present time. The existing circumstances have given birth to a new formal language of painting, combined with eclectic, collage and mass-media aesthetic. The article covers art phenomena linked to the similarity and differences between the development of contemporary figurative painting in Belarus and Germany.

Поступила в редакцию 23.03.2009

УДК 72.04(476)

Ю.Ю. Захарына

Мастацкі вобраз грамадскіх будынкаў Беларусі другой паловы 1990-х – 2000-х гадоў

У тэорыі архітэктуры і мастацтвазнаўстве праблема мастацкага вобраза заўсёды вылучалася як асноўная і знаходзілася ў цэнтры ўвагі вядучых тэарэтыкаў. Асобныя аспекты праблемы мастацкага вобраза сучаснай архітэктуры Беларусі закраналіся ў навуковых працах тэарэтыкаў архітэктуры (В. Аладава, Ю. Чантурыі, А. Лакоткі, С. Сергачова, Я. Аграновіч-Панамаровай, А. Іконнікава, Д. Швідкоўскага) і мастацтва (А. Кулагіна, А. Шамрук, Н. Лазука), аднак не раскрывалі яго сутнасці і спецыфікі. Неабходнасць распрацоўкі дадзенай праблемы абумоўлена адсутнасцю комплексных фун-

даментальных даследаванняў, прысвечаных фарміраванню мастацкага вобраза сучаснай архітэктуры грамадскіх будынкаў Беларусі.

Аktуальнасць тэмы вызначаецца недастатковай вывучанасцю вобразнага пачатку ў творах сучаснай архітэктуры, яго ролі ў рэалізацыі эстэтычнай функцыі мастацтва, што стала вынікам панавання традыцыйнага падыходу да даследавання эстэтыкі архітэктуры, заснаванага на вывучэнні гісторыі развіцця мастацкіх школ, кірункаў, стыляў. Стылявая характарыстыка асаблівасцей мастацтва пэўнага гісторыка-культурнага перыяду з'яўляецца асноўнай, але недастатковай для раскрыцця зместу пануючай мастацка-вобразнай сістэмы.

Новы падыход, які грунтуецца на комплексным аналізе стылявых, кампазіцыйных, канструкцыйных і функцыянальных характарыстык архітэктуры грамадскіх будынкаў, дазваляе прадставіць дынаміку развіцця мастацка-вобразных сістэм. Дадзены метадалагічны падыход дасць магчымасць асэнсавання мастацка-вобразнай спецыфікі сучаснага беларускага дойлідства, дазволіць прасачыць эвалюцыю фарміравання мастацкага вобраза грамадскіх будынкаў, выявіць яго характэрныя рысы.

Перыяд, які пачаўся з другой паловы 1990-х гг., адзначаецца паваротам да найноўшага архітэктурна-мастацкага кірунку, звязанага з пошукам эмацыянальнага вобраза, пластычнай выразнасці і арганічнасці формы. Развіццё тэхналагічнай базы спрыяла стварэнню новых канструкцыйных вырашэнняў. Істотны ўплыў на фарміраванне кампазіцый грамадскіх будынкаў аказаў канструкцыйна-тэхнічны фактар.

У нараджэнні архітэктурна-мастацкіх вобразаў найноўшага часу вялікае значэнне мелі ўстойлівыя пазіцыі неарацыяналізму і эстэтыка постмадэрнізму. Неарацыяналізм, прызнаваўшы канструкцыйную яснасць, функцыянальнасць, геаметрычную дакладнасць архітэктурных кампазіцый, вызначыў панаванне прамавугольных форм прызмы ў грамадскім дойлідстве. Пашырэнне канструкцыйна-тэхнічных магчымасцей абумовіла актыўнае ўжыванне ў абліччы пабудовы шкляных панэлей, якія выяўлялі эстэтыку часу.

Рэтраспектыўная тэндэнцыя постмадэрнізму, якая паступова сгасала да пачатку XXI ст., адбілася на абліччы будынкаў, у аздабленні якіх выкарыстоўваліся дэкаратыўныя калоны, аркі, трохвугольныя франтоны. Развіццё сімвалічнай плыні з прыхільнасцю да фармалістычных прынцыпаў і імкненнем да стварэння арыгінальных аб'ёмна-прасторавых вырашэнняў пры- вяло да ўскладнення форм і кампазіцый грамадскіх будынкаў.

Перадумовы развіцця найноўшай архітэктуры вызначылі новыя сродкі выразнасці, увасобленыя ў праектах будынкаў банкаў, офісных цэнтраў, спартыўных збудаванняў 1990-х гг. Аснову мастацкай выразнасці стваралі прызматычныя аб'ёмы, крывалінейныя формы, вобраз якіх выяўляла канструкцыйная логіка. Спалучэнне бетону, металу і шкла ў канструкцыі пабудовы выражала новую мастацкую эстэтыку, што прызнавала матэрыяльна-тэхнічныя дасягненні стымулятарам сучасных вобразных вырашэнняў у архітэктуры. Эстэтыка будынкаў банкаў, інтэнсіўнае будаўніцтва якіх ажыццяўлялася ў гэты час, паступова сцвярджала найноўшыя мастацка-стылявыя павевы. Адмаўленне маскіроўкі канструкцыі, адкрытая цэглавая муроўка сцен, суцэльнае шкленне архітэктурных элементаў, успрынятыя ад англійскага брутальнізму, вызначылі новае разуменне прыгажосці дойлідства. Імкненне вызваліцца ад штампаў і канонаў архітэктуры папярэдняга этапа не ламала пануючую канцэпцыю мастацка-вобразных вырашэнняў будынкаў. Паступовы адыход ад стылявых традыцый неарацыяналізму характарызаваўся тактоўным уключэннем у кампазіцыю пабудовы шкляных эркераў на фасадах, ліхтароў, шкленнем вуглавых частак будынкаў. Аднак

уплыў архітэктуры неарацыяналізму і рэтраспектыўнай тэндэнцыі постмадэрнізму быў відавочным. Па-ранейшаму архітэктурнае вырашэнне большасці пабудов зводзілася да прызматычнага аб'ёму з раўнамернай сеткай акон, а дэкаратыўныя калоны, франтоны былі сведчаннем рэтраспектывізму (будынкi банкаў па вул. Міцкевіча ў Гродне, арх. Н. Чуйко, Н. Жучко, А. Тараненка; шчучынскага, арх. А. Штэн, Э. Марцінчык, С. Мужэйка, Т. Чорная; «Белбізнесбанка» па вул. Савецкай у Брэсце, арх. В. Казакоў, В. Цярэшчанка; «Мінсккомплексбанка» па вул. Мяснікова, «Масбізнесбанка» па вул. Старажоўскай у Мінску, абодва – арх. А. Вараб'еў).

Тактоўныя спробы ўвасаблення найноўшых стылявых тэндэнцый архітэктуры адлюстроўваюць мастацка-вобразныя вырашэнні новых тыпаў будынкаў – лядовых палацаў. Пры тым, што пануючыя прынцыпы неарацыяналізму па-ранейшаму дыктавалі прыёмы арганізацыі аб'ёмна-прасторавай кампазіцыі з падкрэсліваннем манументальнасці і выяўленнем суадносін функцыянальнасці з мастацка-вобразным зместам, у архітэктурным вырашэнні лядовых палацаў намецілася тэндэнцыя да развітых асіметрычных кампазіцый са складанай кампаноўкай аб'ёмаў.

Пры стварэнні спартыўных комплексаў дойліды імкнуліся выявіць у знешнім абліччы канструкцыйную аснову збудаванняў. Вялікае значэнне пры гэтым надавалася матэрыялам, з якіх узводзяцца будынкi, іх тэхнічным і эстэтычным якасцям. Мастацкая выразнасць такіх пабудов дасягалася дзякуючы ўжыванню сучасных канструкцый (металічны каркас, вітражныя канструкцыі, навясныя агароджваючыя канструкцыі) і матэрыялаў (таніраванае і люстраное шкло, фінскія ўцяпляльнікі «Paros» з каменнай ваты, рулонныя дахавыя матэрыялы французскай фірмы «Siplast» і інш.), якія сталі сведчаннем уплыву сучасных тэхналогій на вобразнае архітэктурнае вырашэнне (лядовыя палацы ў Гродне, арх. Н. Жучко, У. Еўдакімаў, А. Пархута, А. Тараненка; Гомелі, арх. І. Боўт, С. Міцько з удзелам Л. Смольскай, Н. Шамелавай, А. Грачова; Мінску, арх. Ю. Патапаў, І. Боўт, А. Шафрановіч).

Унікальнай пабудовай з'яўляецца палац спорту ў Віцебску (арх. І. Боўт, А. Шафрановіч), які стаў адным з найбольш удалых спартыўных збудаванняў як з пункту гледжання функцыянальнага прызначэння, так і па сваіх архітэктурна-мастацкіх вартасцях. Аўтары праекта змаглі надаць аб'ёмна-прастору вырашэнню максімальную выразнасць. Сіметрычная кампазіцыя галоўнага фасада, аб'яднанне прамавугольнага і «ўрэзанага» ў яго крывалінейнага цэнтральнага аб'ёмаў, падкрэсленае вырашэннем уваходнай групы ў вітражных канструкцыях, надаюць урачыстасць будынку. Цэнтральны аб'ём пабудовы ўзведзены на металічным каркасе, сцены з'яўляюцца навяснымі агароджамі з устаўкамі шкляных панэлей [1]. Мастацкае вырашэнне прасякнута ідэяй стварэння вобраза-сімвала, уласцівай неамадэрнізму. Цэнтральны аб'ём пластычнай формы ўяўляе стылізаваны вобраз шайбы – сімвала хакею. У стварэнні вобраза вызначальную ролю адыгралі матэрыялы: лёгкія металаканструкцыі ўтварылі геаметрычную сетку, запоўненую лістамі таніраванага шкла.

Далейшае фарміраванне мастацкага вобраза грамадскіх будынкаў звязана з фармалістычнымі пошукамі кампазіцыйных вырашэнняў. Паступовы адыход ад неарацыяналізму суправаджаўся адхіленнем кубічных, прызматычных аб'ёмаў і ўхваленнем плаўных ліній абрысаў кампазіцый. Адначасова жалезабетонныя канструкцыі адышлі на другі план; іх месца занялі лёгкія каркасныя структуры аб'ёмаў з навяснымі шклянымі панэлямі. Эстэтыка збудаванняў стала арыентавацца не на традыцыі, а накіроўвацца ў будучыню тэхналагічнага свету.

Акрамя перайшоўшых у спадчыну прынцыпаў і кампазіцыйных прыёмаў неарацыяналізму і постмадэрнізму на фарміраванне мастацкага вобраза архітэктуры грамадскіх будынкаў найноўшага часу істотны ўплыў аказаў неамадэрнізм, які ўзнаўляў канструкцыйныя вырашэнні «новай архітэктуры XIX ст.» і мастацка-стылявых кірункаў першай паловы XX ст. – кубізму, футурызму, экспрэсіянізму, бруталізму [2].

Прыхільнікі неамадэрнізму імкнуліся давесці да мяжы прынцып трактоўкі мастацкага вобраза архітэктуры праз стэрэаметрычную форму. Эстэтыка архітэктуры пачала зводзіцца да аб'ёмных элементарных форм – куба, цыліндра, конуса, піраміды, сферы. Каштоўнаснай асновай у архітэктуры неамадэрнізму быў абвешчаны аб'ём. Але разам са сцвярджэннем ідэала прыгажосці стэрэаметрычнай формы дойліды найноўшага часу імкнуліся ўвасобіць у ёй вобраз-сімвал. Побач з формай будынка ў ранг асноўных сродкаў выразнасці неамадэрнізму была ўзведзена канструкцыя. Стварэнню сімвалічных вобразаў у многім спрыялі магчымасці новых матэрыялаў. Лёгка, празрыстыя збудаванні з крышталёвай агранкай ствараліся з выкарыстаннем таніраванага і люстранага шкла. Манументальнасць і падкрэсленая статыка аб'ёмаў гублялі сваё значэнне ў новых канструкцыях. Суцэльнае шкленне шматгранных аб'ёмаў у адбітках прамянеў сонца стварала гульню святла, ажыўляла вобраз, надавала будынку новую эстэтычную афарбоўку.

Фармалістычныя пошукі вобраза архітэктуры найноўшага часу суправаджаліся аднаўленнем стылявых рыс кубізму, футурызму, экспрэсіянізму. Ад кубізму найноўшая архітэктура атрымала ў спадчыну падкрэсленую расчлянёнасць, завостранасць кантрастаў прызматычных, цыліндрычных, конусападобных аб'ёмаў. Мастацка-вобразныя вырашэнні пабудовы, якія зведалі ўплыў кубістычных ідэй, уяўлялі геаметрычныя абстракцыі з гарызантальных і вертыкальных ліній, плоскасцей. Аб'ёмы драбіліся на часткі, «уразаліся» адзін у адзін, ствараючы развітую аб'ёмна-прасторавую кампазіцыю, не пазбаўленую дынамічнасці. Імкненне адлюстраваць у мастацкім вобразе пабудовы рух, дынаміку сучаснага жыцця, успрынятае ад футурыстаў, выклікала адмаўленне ад прамавугольнасці і прывяло да з'яўлення наймысна кантрастных супастаўленняў аб'ёмаў, дынамічных вострых вуглоў, косых зрэзаў, складаных крывалінейных форм. Часам формы абстрагаваліся ад канструкцыі і матэрыялаў. Ідэі экспрэсіянізму выяўлялі скажоныя і гратэскныя формы будынкаў. Разам з востравугольнасцю, запазычанай з кубізму і экспрэсіянізму, вобраз найноўшай архітэктуры фарміравалі плаўныя, пластычныя абрысы аб'ёмаў пабудовы, якія прапагандаваў футурызм. Аснову кампазіцыі пабудовы дэканструктывісцкага кірунку выяўлялі прынцыпы асіметрыі і кантрастнага супастаўлення аб'ёмаў розных геаметрычных форм, якія ўтваралі дынамічныя сілуэты будынкаў. Нярэдка дэканструктывісцкія вырашэнні выкарыстоўвалі ўстаўкі з таніраванага ці люстранага шкла, якія кантраставалі з абстрактнай кампазіцыяй, у чым адбіўся ўплыў хай-тэку.

Англійскі бруталізм і «новая архітэктура XIX ст.», якія стварылі перадумовы нараджэння найноўшага стылявога кірунку пачатку XXI ст. – хай-тэку, выражалі мастацкі вобраз будынка сродкамі сучасных канструкцый і матэрыялаў, якія выстаўляліся напаказ. У знешнім абліччы пабудовы падкрэслівалася дакладная і ясная канструкцыйная схема, тэктоніка і фактура аголеных металічных канструкцый, жалезабетону, шкла [3–5]. Суцэльныя шкляныя паверхні ўтваралі сцены-заслоны, якія з'яўляліся вонкавымі агароджамі. Панаванне шкляных панэлей адлюстроўвала новую эстэтыку архітэктуры. Дойлідства хай-тэку імкнулася прадэманстраваць разнастайныя ўласцівасці шкла – празрыстасць, адлюстраванне святла або яго паглыннанне, праламленне светлавых прамянеў. Узмацненне ўвагі да канструкцыйнай

структуры будынка не прыніжала мастацкай каштоўнасці аб'ёмна-прасторавых вырашэнняў. Але ў адрозненне ад архітэктуры дэканструктывізму разуменне формы прыхільнікамі хай-тэку набыло новы сэнс. Форма пабудовы архітэктуры хай-тэку пачала трактавацца як абстрактнае паняцце. У аб'ёмна-прасторавай кампазіцыі грамадскіх будынкаў вуглаватасць, прамавугольнасць, кубістычнасць паступова саступілі месца плаўным, падкрэслена «цяжучым» лініям, якія змягчалі прызматычныя формы, «пералівам» аб'ёмаў, частак пабудовы, якія надавалі вобразам архітэктуры пластычнасць.

У фарміраванні стылю грамадскіх будынкаў Беларусі 2000-х гг. найбольшае значэнне атрымалі ідэі хай-тэку. Асэнсаванне магчымасцей вобразных вырашэнняў з дапамогай металаканструкцый адкрыла новыя шляхі стварэння аб'ёмна-прасторавых кампазіцый. Імкненне акцэнтаваць буйныя горадабудаўнічыя вузлы, насыціць малавыразнае аблічча забудовы ўздоўж магістральных вуліц ярскымі вобразнымі вырашэннямі, якія бы «схавалі» аднатыповыя будынкi папярэдняга перыяду, прывяло да ўвасаблення праектаў, якія адмаўлялі логіку архітэктуры неарацыяналізму.

Адыход ад характэрнай для неарацыяналізму прамавугольнасці і сцвярджанне эстэтыкі «шкляных» пабудов прадугледжвалі стварэнне «лёгкіх» аб'ёмаў, пазбаўленых вуглоў – цыліндраў, конусаў, складаных крывалінейных абрысаў. Першыя крокі ў вырашэнні пастаўленай задачы здзяйсняліся па прынцыпе блакіроўкі аб'ёмаў, адзін з якіх быў прасякнуты рысамі неарацыяналізму, другі – выкананы ў сучасных канструкцыях. Новаму аб'ёму надавалася роля дамінанты кампазіцыі; ён павінен быў адлюстроўваць у знешнім абліччы сучасныя магчымасці выкарыстання металаканструкцый і лёгкіх матэрыялаў – таніраванага, люстранага шкла. Геаметрычная сетка з металаканструкцый утварала палегчаны каркас аб'ёму акруглых абрысаў, прамежкі якога запаўняліся навіяснымі шклянымі панэлямі (будынак офіса кампаніі «Zepter» на перакрываванні вул. Няміга і Раманаўская слабада ў Мінску, арх. А. Цэйтлін).

Лёгкія металаканструкцыі атрымалі ўжыванне і ў маштабных праектах збудаванняў Рэспублікі Беларусь, сярод якіх вылучаюцца футбольны манеж па праспекце Пераможцаў у Мінску, летні амфітэатр па вул. Фрунзэ ў Віцебску. Прасторавая кампазіцыя збудавання футбольнага манежа (арх. М. Гаўхфельд, В. Руцкі, У. Архангельскі, І. Яцына, С. Першына) уяўляе блакіроўку двух аб'ёмаў – аздараўленчага комплексу і асноўнага, завершанага скляпеннем-абалонкай сферычнай формы. Перакрыцце гіганцкага пралёта ў 100 м здзейснена ў канструкцыях металічных арачных ферм. Сілуэт бакавых фасадаў таксама ўтвараюць арачныя скляпенні, аблічча галоўнага фасада вызначае аб'ём прыбудовы выгнутых абрысаў, які мае суцэльнае люстраное шкленне. Пры выяўленні канструкцыйна-тэхнічных магчымасцей ва ўсім абліччы пабудовы падкрэсліваецца пластычнасць.

Стылявое вырашэнне маштабнага збудавання адкрытага тыпу – летняга амфітэатра ў Віцебску (арх. В. Кяскевіч, А. Раманюк, Я. Дабруноў) – таксама дэманструе ўплыў хай-тэку. Мастацкі вобраз пабудовы фарміруе павуцінне са зборных сталёных элементаў канструкцыі, якое адкрываецца для ўсеагульнага ўспрымання. Лёгкая металаканструкцыя агаляецца, сцвярджаючы прыгажосць тэхналагічных вырашэнняў.

Поруч з фарміраваннем пластычных кампазіцый у архітэктуры хай-тэку знайшоў адлюстраванне і другі аспект. Крывалінейнасць аб'ёмаў з паслядоўным «перацяканнем» прасторы дадавалася невялікімі востравугольнымі аб'ёмамі-пірамідамі, якія імітавалі фартыфікацыйныя традыцыі завяршэння абарончых вежаў (будынак гандлёвага цэнтра «Еўропа» па вул. Сурганава ў Мінску, арх. І. Вінаградаў), або стылізавана, абстрактна

ўзнаўлялі класіцыстычны прыём вячання цэнтральнай часткі будынка трохвугольным франтонам, які вызначае вось сіметрыі трохчасткавай аб'ёмна-прасторавай кампазіцыі: цэнтральны аб'ём і падпарадкаваныя яму два бакавыя крылы (будынак чыгуначнага вакзала ў Мінску, арх. В. Крамарэнка, М. Вінаградаў, І. Вінаградаў [6]). Пры гэтым як асноўны аб'ём пабудовы, так і ўзноўленыя ў сучаснай трактоўцы элементы гістарычных стыляў атрымалі суцэльнае шкленне, якое з'яўляецца прыкметай аднаго з варыянтаў хай-тэку – слік-тэку.

Развіццё мастацка-вобразных вырашэнняў здзяйснялася з выкарыстаннем апрабававаных канструкцыйных і кампазіцыйных прыёмаў з паступовым іх ускладненнем. Калі першапачаткова архітэктура хай-тэку імкнулася выразіць свае ідэі выключна сродкамі сучасных тэхналогій, узводзячы шкляныя аб'ёмы-прызмы, піраміды, цыліндры, то далейшыя ўдасканаленні прыёмаў фарміравання кампазіцый прывялі да стварэння пластычных, «абцякальных» форм, якія выражалі ідэю свабоднага плана з «пэралівам» прасторы. Але і на гэтым развіццё ідэй хай-тэку не спынілася. Пошукі арыгінальных аб'ёмна-прасторавых вырашэнняў спрыялі паступоваму ўскладненню кампазіцый, у якіх ужо спалучаліся вышынныя і нізкія аб'ёмы вуглаватых і акруглых абрысаў (будынак комплексу «Аляксандраў пасаж» на перакрываўанні праспекта Незалежнасці і вул. Філімонава ў Мінску, арх. Б. Школьнікаў).

З цягам часу канцэптуальныя вырашэнні архітэктуры хай-тэку зведалі ўплыў дэканструктывісцкіх ідэй. Мастацкія кампазіцыі грамадскіх будынкаў ужо не абмяжоўваліся выяўленнем сучаснай канструкцыйнай структуры і тэхналогіі ў знешнім абліччы збудаванняў, а імкнуліся да складаных аб'ёмна-прасторавых вырашэнняў. Дынамічныя кампазіцыі, якія адлюстроўвалі ў сваім абліччы накіраванасць у будучыню, будаваліся на групоўцы некалькіх аб'ёмаў розных маштабаў, форм і сілуэтаў. Часам вобраз такіх пабудов драбіўся на часткі, аб'ёмы вырасталі адзін з аднаго, у абстрактнай кампазіцыі выкарыстоўваліся нахілы плоскасцей, зрухі ліній, вызваленыя ад дакладнай геаметрычнасці і прамавугольнасці (офісныя будынкі кампаніі «Лукойл» па вул. Няміга, арх. Б. Школьнікаў, Я. Барадаўка, Я. Урбан, па вул. Кульман, арх. У. Галкоўскі). Аднак па-ранейшаму ў такіх пабудовах падкрэслівалася сучасная канструкцыйная логіка.

Акцэнтаванне ўвагі на формаўтвараючых уласцівасцях архітэктуры сцвярджаў найноўшы кірунак – неамадэрнізм. Архітэктурна-мастацкія вырашэнні стылявога кірунку неамадэрнізму былі засяроджаны на развіцці ідэі вобраза-сімвала. Найбольшае значэнне ў канцэптуальных пошуках новых вырашэнняў атрымала форма. Аднак у адрозненне ад архітэктуры хай-тэку, дзе форма таксама адыгрывала адну з галоўных роляў у стварэнні мастацкага вобраза, неамадэрнізм сродкамі магчымасцей сучасных канструкцыйных вырашэнняў ўзнаўляў формы прыроднага свету – айсберга (цэнтр моладзі «Айсберг» на перакрываўанні вул. Я. Коласа і Сурганава ў Мінску, арх. У. Барэхаў), алмазу (будынак Нацыянальнай бібліятэкі па праспекце Незалежнасці ў Мінску, арх. В. Крамарэнка, М. Вінаградаў пры ўдзеле А. Грышана, В. Пятроўскага, Я. Вінаградава, Т. Несцерава [7]), раскрытай марской ракавінкі з залатой жамчужынай у цэнтры (праект комплексу адміністрацыйнага будынка, офіснага цэнтра і гасцініцы «Golden City» ў Мінску, арх. В. Крамарэнка). Выразіць ідэю вобраза-сімвала дапамагло выкарыстанне люстранага і таніраванага шкла, якое імітавала прыродныя матэрыялы і выступіла эквівалентам ільду, брыльянта, жэмчугу.

У архітэктуры найноўшага часу адбылося станаўленне мастацка-стылявых кірункаў неамадэрнізму, дэканструктывізму, хай-тэку з дамінаваннем апошняга. Хай-тэк абвясціў асновай мастацкай выразнасці пабудовы метала-

канструкцыі і шкло, якія фарміравалі пластычнае аблічча фасадаў і выяўлялі канструкцыйную логіку збудаванняў. Уплыў хай-тэку на станаўленне мастацкага вобраза архітэктуры найноўшага часу быў настолькі вялікім, што яго праявы не абышлі вобразныя вырашэнні грамадскіх будынкаў, эстэтыка якіх грунтавалася на прынцыпах неамадэрнізму і дэканструктывізму. Абстрактныя дынамічныя кампазіцыі аб'ёмаў дэканструктывісцкіх будынкаў, якія награвашчваліся, «уразаліся» адзін у аднаго, паказваліся і хаваліся ў празрыстай тканіне лёгкіх канструкцый, сродкамі скажэння ліній, зрухаў нахіленых плоскасцей адлюстроўвалі ідэю нетрываласці, непастаянства імклівага сучаснага жыцця з накіраванасцю ў будучыню. Пошукі вобразных вырашэнняў неамадэрнізму былі засяроджаны на ўзнаўленні прыродных форм. Ад хай-тэку новыя стылявыя кірункі ўспрынялі імкненне выразіць ідэйны змест мастацкага вобраза з дапамогай магчымасцей сучасных тэхналогій.

ЛІТАРАТУРА

1. **Аускерт, Л.** Айсберг под крышей / Л. Аускерт // Архитектура и строительство. – 2000. – № 4. – С. 15–17.
2. **Иконников, А.** Неомодернизм / А. Иконников // Архитектура и градостроительство: энциклопедия / гл. ред. А.В. Иконников. – М.: Стройиздат, 2001. – С. 394–395.
3. **Швидковский, Д.О.** Архитектура в преддверии будущего / Д.О. Швидковский // Художественные модели мироздания: в 2 кн. / Рос. акад. художеств, науч.-исслед. ин-т теории и истории изобразит. искусств; Рос. акад. наук, науч. совет по истории мировой культуры. – М.: Наука, 1999. – Кн. 2: XX век. Взаимодействие искусств в поисках нового образа мира; редкол.: С.Л. Боброва [и др.]. – С. 319–326.
4. **Лазуко, Н.** Металл – вновь переосмыслен / Н. Лазуко // Архитектура и строительство. – 2005. – № 1. – С. 4–7.
5. **Белоголовский, В.** Органический хай-тек / В. Белоголовский // Архитектурный вестник. – 2007. – № 4(97). – С. 56–59.
6. **Крамаренко, В.** Железнодорожный вокзал в Минске: проект и реализация / В. Крамаренко // Архитектура и строительство. – 1996. – № 2–3. – С. 19–24.
7. **Крамаренко, В.** Национальная библиотека Беларуси: архитектурное решение / В. Крамаренко // Архитектура и строительство. – 2002. – № 6. – С. 10–13.

S U M M A R Y

In this article on the base of new approach – complex analysis of stylistic, composition, design and functional characters of the architecture of the public buildings – dynamics of development of artistic image of the public buildings of Belarus from a second half of 1990th to 2000 are revealed. They define premises forming of artistic image of the modern Belarusian public buildings – aesthetics of neorationalism and postmodernism, development of technological basis, appearance of new designs and materials. The gradual reinforcement of neomodernism, deconstructivism, high-tech in the architecture is up to date.

Поступила в редакцию 3.04.2008